

**Beskyt og
styrk vores
demokratiske
Europa.**

radikale

Beskyt og styrk vores demokratiske Europa

Demokrati, frihed og retsstat er bærende søjler i vores europæiske samarbejde. Vi står på skuldrene af en europæisk historie og demokratisk tradition, der har rødder tilbage til det gamle Grækenland. Men anti-demokratiske og iliberale strømninger i og udenfor Europa minder os samtidig om, at demokrati aldrig må tages for givet.

Derfor går Radikale Venstre til Europa-Parlamentsvalg på at styrke vores demokrati i Europa – ikke gå på kompromis med vores værdier, retsstatsprincipper og institutioner. Vi foreslår, at vi;

- 1) styrker håndhævelsen overfor medlemslande, der ikke lever op til EU-lovgivningen,
- 2) reformerer EU's beslutningsprocesser, udfaser veto retten i udenrigspolitikken og baner vejen for en ny, demokratisk udvidelse af EU, og
- 3) fejrer for egen dør og styrker retstilstanden i Danmark, så vi med troværdighed kan kæmpe for demokrati og retsstat i Europa og resten af verden.

Der er brug for en plan B.

En styrkelse af vores liberale demokrati er det bedste forsvar mod antidemokratiske bølger i Europa

EU skal kendes for liberalt demokrati, ufravigelige retsstatsprincipper og basale menneskerettigheder. For en udstrakt grad af ytringsfrihed og mediers uafhængighed. I disse år strømmer en bekymrende konservativ bølge ind over Europa. En bølge, som udgør en trussel mod EU's kerneværdier. I medlemslande som Polen og Ungarn angribes grundlæggende rettigheder for flygtninge, migranter og LGBT+-personer. Basale retsstatsprincipper og frihedsrettigheder kompromitteres i reformer i Rumænien, Kroatien og Slovakiet.

Udviklingen udfordrer EU's værdimæssige fundament. Det kalder på, at EU i højere grad udvikler og bruger værktøjer, der effektivt forebygger og sanktionerer brud på retsstatsprincipper og grundlæggende rettigheder i medlemslandene. Lige nu er EU ikke tilstrækkeligt i stand til at håndhæve de regler, som medlemslandene har skrevet under på. De såkaldte Københavnerkriterier gælder ikke kun, når man søger om optagelse i EU, men også mens man er medlem. Sætter vi ikke handling bag det princip, risikerer vi at udvande selve fundamentet, som EU står på, og mister samtidig troværdigheden til at udbrede demokrati i resten af verden.

EU skal også være førende i den globale kamp for frihed, retsstat og demokrati. Men sammenholdet i udenrigs- og sikkerhedspolitikken er desværre udfordret af, at nogle lande bruger eller truer med at bruge vetoet til at stikke en kæp i hjulet for det brede flertal. Samtidig skal vi forberede EU på en snarlig udvidelse, hvor fortidens beslutningsprocesser ikke er gearet til fremtidens udfordringer. Det kalder på vilje til at reformere vores samarbejde og de fælles spilleregler.

Radikale Venstre foreslår

At vi faktisk håndhæver de regler og principper, EU bygger på

- Kommissionen skal gribe langt hårdere ind overfor de medlemsstater, der ikke overholder EU-lovgivning. Kommissionen bør i højere grad og langt mere konsistent udtale kritik af medlemslande, som ikke efterlever EU-lovgivning. Gentagende brud og manglende efterlevelse over tid skal i højere grad følges op af, at Kommissionen indleder sager og vedtager sanktioner overfor medlemslandet.
- Pengekassen skal smækkes i, når der sker overtrædelser af fx LGBT+-personers og kvinders rettigheder, eller når domstolenes uafhængighed kompromitteres. Den såkaldte retsstatsmekanisme skal styrkes og automatiseres, så der sker en direkte sammenkobling mellem overtrædelse af EU's grundlæggende rettigheder og økonomiske konsekvenser overfor de medlemslande, som træder over grænsen. Det skal ikke kunne betale sig at se stort på de spilleregler, man har skrevet under på som medlemsland.

At vi gør EU parat til en ny udvidelse og i stand til at spille en større og stærkere rolle i verden

- Lande, som søger om optagelse i EU, skal overholde EU's kerneværdier og have et stærkt demokratisk civilsamfund og uafhængigt retssystem, inden de optages i EU. Vi står værn om Københavnerkriterierne for nye kandidatlande. Samtidig skal processen for optagelse af nye medlemslande understøttes langt mere aktivt – blandt andet ved at give lande som Ukraine, Moldova og Georgien mulighed for gradvist at blive indsluset i EU i takt med, at de rykker sig på vigtige områder som anti-korruption, domstolenes uafhængighed og pressefrihed.
- EU skal reformere sine beslutningsprocesser og arbejde for langt større fleksibilitet. Et mere fleksibelt og effektivt EU, der ikke er afhængig af få staters særinteresser i udenrigs- og sikkerhedspolitikken, vil betyde, at vi kan spille en større og stærkere rolle i kampen for fred, demokrati og stabilitet i verden. Dette forudsætter, at beslutninger, særligt for vedtagelse af sanktioner i udenrigspolitikken, bør træffes med kvalificeret flertal, og at man øger brugen af konstruktive afståelser. Dette er en bunden opgave, hvis EU skal kunne agere i den nye sikkerhedspolitiske virkelighed – særligt i en situation hvor EU udvides med nye medlemslande. Det forudsætter, at vi først og fremmest anvender de uudnyttede fleksibilitetsmuligheder, som allerede findes i Lissabon-traktaten, men på sigt kan det også kræve, at vi reviderer EU's traktatgrundlag, sådan at færre beslutninger i Rådet træffes ved enstemmighed.

Når vi vender blikket ud, må vi også vende det ind. Danmark skal leve op til vores retsstatslige forpligtelser

Når vi med rette stiller krav til, at både nuværende og kommende medlemslande i EU lever op til vores demokratiske spilleregler, så forudsætter det samtidig, at vi også kigger ind ad Kommissionens årlige rapport, der kortlægger retstilstanden i medlemslandene, påpeger endnu en gang, at Danmark på en række områder ikke lever tilstrækkeligt op til retsstatsprincippet. Eksempelvis er der i Danmark ikke karensperioder for ministre, der forlader embedet og får en ny rolle, hvilket skaber potentielle interessekonflikter. Ikke desto mindre er der ingen håndhævelslemekanismer til at sikre, at lande, herunder Danmark, efterlever Kommissionens anbefalinger.

Vi kan ikke med troværdighed styrke Europas demokratier og håndhæve retsstatsprincippet, hvis vi ikke samtidig evner at leve op til de værdier, vi selv holder i hævd.

Derfor mener Radikale Venstre, at Danmark hurtigst muligt skal efterleve de anbefalinger, som Kommissionen har udtrykt¹. Dette indbefatter, at Danmark:

- Sikrer tilstrækkelige menneskelige og finansielle ressourcer til retssystemet i de kommende år under hensyntagen til europæiske standarder for ressourcer til retssystemet
- Indfører regler om "svingdøre" for ministre og om lobbyvirksomhed og sikre tilstrækkelig kontrol med indberetninger af aktiver indgivet af personer, der varetager ledende funktioner
- Sikrer indsamling af data om efterforskning og retsforfølgning af korruptionsrelaterede lovovertrædelser på nationalt og lokalt plan
- Fremskynder processen med at reformere loven om aktindsigt med henblik på at styrke retten til aktindsigt, navnlig ved at begrænse grundene til afslag på anmodninger under hensyntagen til de europæiske standarder for aktindsigt.

Derudover mener Radikale Venstre, at vi bør sikre større transparens og åbenhed om økonomiske donationer til partier. I 2022 var netop dette også én af anbefalingerne, som Kommissionen rettede mod Danmark. Vi anerkender, at der sidenhen er sket små fremskridt, men vi er ikke i mål endnu. Derfor foreslår vi, at der sikres åbenhed om beløbsstørrelse i donationer til politiske partier, og at vi sænker grænsen for, hvornår partier skal offentliggøre donationer. Der skal være transparens om pengestrømmene i dansk politik, så man aldrig kan købe sig til politisk indflydelse i det skjulte.

---

¹ Kommissionens landerapport over retsstatsprincippet (2023)

radikale B